

IBBY NOVICE

SPOROČILO OTROKOM SVETA

**Poslanica ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke
in mladino, ki jo je letos prispevala Novozelandska sekcija IBBY**

Nikoli ne bom pozabila, kako sem se naučila brati. Ko sem bila še čisto majhna, so besede drobencjale mimo mojih oči kakor črni hroščki, ki mi poskušajo ubežati. A bila sem prebistra zanje. Naučila sem se jih prepoznati, ne glede na to, kako hitro so tekali. In tako sem končno lahko odprla knjigo in razumela, kaj je v njej napisano. Čisto sama sem lahko prebirala zgodbe in šale in pesmi.

Seveda brez presenečenj ni šlo. Branje mi je dalo moč nad zgodbami, a na nek način je dalo tudi moč zgodbam nad mano. Nikdar več jim nisem mogla uiti. Tudi to je del skrivnosti branja.

Odpreš knjigo, sprejmeš vase besede in dobro zgodbo v tebi raznese. Tisti črni hroščki, ki tekajo v ravnih vrstah prek belih strani, se najprej spremenijo v besede, ki jih lahko razumeš, nato pa v čarobne podobe in dogajanje. Čeprav se za določene zgodbe zdi, da nimajo nikakršne zveze z resničnim življenjem ... čeprav se stopijo v presenečenja najrazličnejših vrst in rinejo meje verjetnega na to in ono stran, kot bi šlo za elastiko, nas dobre zgodbe nenazadnje privedejo nazaj k nam samim. Sestavljajo jih besede, vsa človeška bitja pa si srčno želijo dogodivščin z besedami.

Večina bralcev začne kot poslušalci. Ko smo dojenčki in se mame in očetje igrajo z nami, nam recitirajo preproste pesmice, se dotikajo naših obrazov (Pika, pika, pikica ...) ali prstov (Ta pravi: 'Pijmo!', ta pravi ...) Besede so govor-

jene glasno in že kot čisto majhni jim prisluhnemo in se jim smejemo. Kasneje se naučimo brati tisti črni tisk na ploskvi strani in celo ko beremo tiho, je ob nas neki glas. Čigav je? Morda naš lastni – bralčev glas – morda pa tudi kaj več. Mogoče gre za glas same zgodbe, ki spregovori iz bralčeve glave.

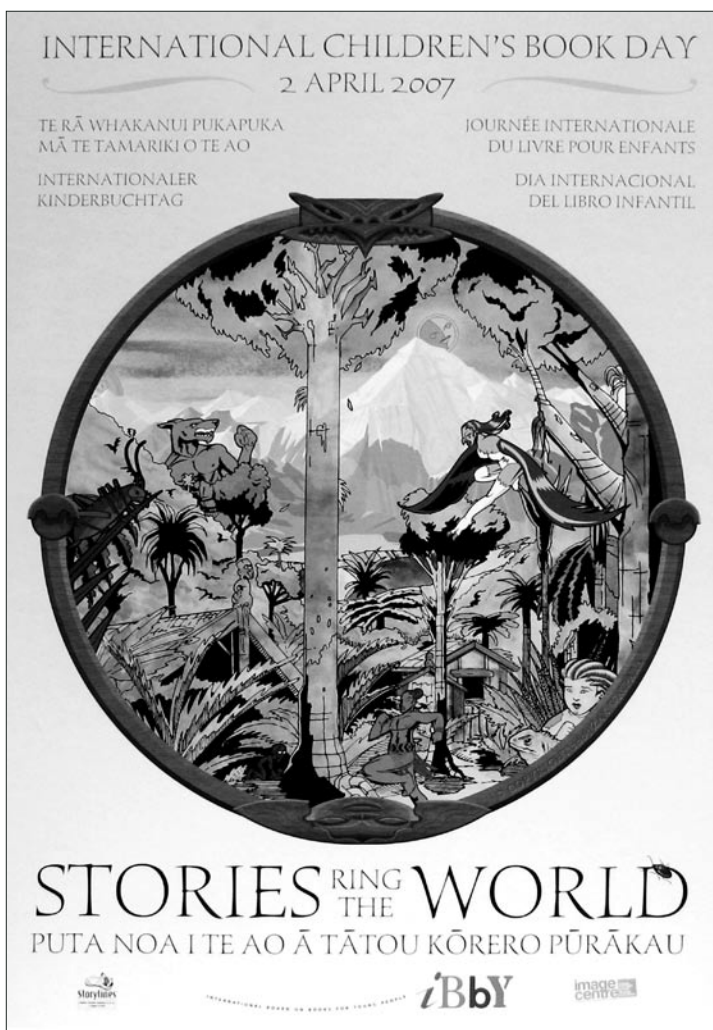
Seveda, danes obstaja toliko načinov, na katere se pripoveduje zgodbe. Slednje imata povedati tudi filmsko platno in televizor, a tadva ne uporabljata jezika na isti način kot knjiga. Televizijskim avtorjem ali scenaristom pogosto naročijo, naj besedilo okrajšajo. »Naj zgodbo pripovedujejo prizori,« jim govorijo strokovnjaki. Televizijo gledamo skupaj z drugimi, a kadar beremo, smo večinoma sami.

Živimo v času, ko je na svetu toliko knjig. Del bralčevega potovanja je, da išče med njimi, jih prebira in bere ponovno. Del bralčeve pustolovščine je, da v divjem pragozdu tiska najde zgodbo, ki se bo razplamtela kakor feniks ... zgodbo, ki bo tako razburljiva in skrivnostna, da bo bralca spremenila. Po moje vsak bralec živi za trenutek, ko se vsakodnevni svet nekoliko zgane, se umakne novi šali, novi zamisli, novi možnosti, ki pridobi svojo resnico z močjo besed.

»Ja, natanko tako je!« vzklikne glas v nas. »Prepoznal sem te!«

Mar ni branje razburljivo?

**Margaret Mahy, dobitnica
Andersenove nagrade 2006**

Krožni okvir daje vpogled v edinstveno pokrajino Nove Zelandije in obenem podpira moto poslanice: zgodbe obkrožajo svet. Ranginui in Papatuanuku (maorski nebesni oče in zemeljska mati) sta predstavljena kot izrezljani figuri, ki objemata svet, ves živ od bogatih tradicij Aoreroe – Nove Zelandije. Gore, sonce in luna so poosebljeni, po gozdu se plazijo legendarne pošasti in ljudje so predstavljeni kot del tega naravnega sveta, ne ločeni od njega. Osrednje drevo simbolizira Tane Mahuta, boga gozda, ki je ustvaril svet s tem, ko je razdvojil svoja starša, Ranginui in Papatuanuku; kot mogočno drevo se je s svojimi rameni oprl ob tla in z nogami odrinil nebo. Izza poraščenega pobočja se dviga Kopuwai, orjaška pasjeglava pošast, medtem ko mimo whakairo (tradicionalnih koč, ki jih krasijo rezbarije) v ospredju teče Hatupatu, ki ga zasleduje Kurangaituku, ptičja ženska. Patupaiarehe (otoški duh) in njegov prijatelj tuatara (starodavni plazilec, ki ga najdemo le na Novi Zelandiji) kukata izza okvirja slike na desni. Na drugi strani pa še eno bitje iz davnin – jamska kobilica – zre proti drobnemu stvoru, ki se plazi skozi podrastje: Gollumu iz Gospodarja prstanov, Gollumu iz zgodbe, skozi katero je novozelandska pokrajina prek filma Petra Jacksona postala znana po vsem svetu. Pod okvirjem prek črke D leze droben hrošč; eden izmed črnih hroščev Margaret Mahy – njen prvi vtis o besedilu, ki drobenclja prek strani, preden se je naučila brati. (*Zak Waipara, avtor plakata*)